

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В ПРОЦЕСІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

К. ЯЦЕВИЧ, магістр

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Реформа місцевого самоврядування, головним принципом якої є децентралізація, стала однією з ключових реформ на сучасному етапі державотворчих процесів. Шлях реформи полягає в укрупненні рівнів місцевого самоврядування, зокрема, що стосується базового рівня, для забезпечення спроможності територіальних громад.

В країнах Європи реформа адміністративно-територіального устрою (АТУ) вже проведена. Метою цієї реформи в Україні є: створення спроможних до розвитку територій; забезпечення якісними послугами населення; створення умов для кадрового зростання в місцевому самоврядуванні. Сучасна реформа АТУ має дві принципові умови її проведення: реформування має відбуватися шляхом добровільного об'єднання територіальних громад; ОТГ повинні бути спроможними [1]. Ці умови підкріплюються законодавчою базою, яка включає: Закон України «Про співробітництво територіальних громад» від 17 червня 2014 р. № 1508-VII [2]; Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 р. № 157-19 [3]; Методику формування спроможних територіальних громад, постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р., № 214; Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи

міжбюджетних відносин» від 26 квітня 2015 р., підстава 288-19 [4]; Закон України «Про місцеві вибори» від 14 липня 2015 р. [5], № 595-VIII; Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо організації проведення перших виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» від 4 вересня 2015 р., № 676-19 [6].

Згідно із Законом, добровільне об'єднання має відбуватися на основі таких принципів: 1) повсюдності влади – у складі об'єднаної територіальної громади не може існувати іншої територіальної громади, яка має свій представницький орган місцевого самоврядування; 2) цілісності – територія об'єднаної територіальної громади має бути нерозривною, межі об'єднаної територіальної громади визначаються по зовнішніх межах юрисдикції рад територіальних громад, що об'єдналися; 3) економічної ефективності – при прийнятті рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад беруться до уваги історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади; 4) відповідності – якість та доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання [7].

Перший етап передбачає передачу частини повноважень держави на найнижчий адміністративно-територіальний рівень – новоствореним ОТГ. Що, у свою чергу, передбачає об'єднання шляхом укрупнення сільських рад. Оскільки, новоствореним ОТГ передбачено передачу основної частини державних повноважень, які до цього виконували районні державні адміністрації, існування останніх стає недоречним. І, згодом після повного завершення процесу об'єднання сільських рад та формування нових ОТГ на території кожного району, існування районних державних адміністрацій як і самих районів, на територію яких була поширена юрисдикція останніх, буде припинено.

Отже, перший етап реформи передбачає реорганізацію сільських рад в ОТГ та ліквідацію районів. Сама модель такої зміни системи АТУ у своїй переважній більшості процедурних питань була запозичена із скандинавської моделі реформування АТУ. Отже, можна сміливо стверджувати, що Україна обрала не польський варіант реформи АТУ, а скандинавський, про що говорять і самі ідеологи реформи в Україні [8].

Другий етап реформи передбачає формування другого рівня АТУ країни. Оскільки, громади не можуть виконувати повністю функції державних органів влади, на території кожної області передбачається

формування адміністративно-територіальних одиниць регіонального рівня – префектур (повітів чи округів).

Формування територій таких одиниць АТУ має відбуватись по межах новоутворених ОТГ і буде включати у себе від 10 до 30 і більше ОТГ. Загалом у кожній області планується утворення від 3 до 5 таких одиниць. Вони будуть кардинально відрізнятись від нині існуючих одиниць АТУ регіонального рівня – областей та районів. Фактично, територія такої одиниці (префектури) – це буде територія поширення повноважень префекта та підконтрольних йому органів. Свого бюджету така одиниця не матиме, тобто всі кошти, які будуть у розпорядженні такої одиниці АТУ будуть направлені лише на функціонування контролюючих органів та діяльності самого префекта [9].

Третій етап реформи передбачає формування третього регіонального рівня АТУ країни. Після формування двох нижчих рівнів АТУ – місцевого та субрегіонального, реформу буде логічно завершити реформою вищого рівня системи АТУ – регіонального. Фактично, це означатиме зміну кількості областей країни у сторону їх зменшення. Проте, про реформування цього рівня системи АТУ держави в експертному середовищі говориться дуже мало, оскільки поки не існує єдиного варіанта проведення такої реформи. Початок третього етапу – означатиме зміну кількості областей країни у сторону їх зменшення.

Дніпропетровською обласною радою та державною адміністрацією налагоджена організаційно-методична та інформаційно-роз'яснювальна робота щодо впровадження механізмів децентралізації влади [10], формування спроможних дієздатних громад, підтримка ОТГ. Постійно здійснюються виїзні засідання керівництва області з головами райдержадміністрацій та місцевих рад на територіях районів, в яких повністю або частково не сформовані перспективи об'єднання громад, де не розпочато процес добровільного об'єднання територіальних громад або процес відбувається повільно. Керівництвом облдержадміністрації постійно проводяться особисті та виїзні прийоми представників територіальних громад з питань щодо добровільного об'єднання.

По суті, це великі безпорадні сільради, які отримали гроші, але не мають уявлення, як розвиватися, не здатні досягнути отримані повноваження. Оскільки інфраструктури у низки сіл просто не існує, що поглиблює потреби громад, особливо якщо врахувати, що фактично всі дороги в периметрі ОТГ віднедавна переведені під їхню опіку підвищує їх неспроможність.

Список використаних джерел:

1. 1. Курс «Розвиток громади» [Електронний ресурс] : Український католицький університет. Інститут лідерства та управління. – Режим доступу : <http://dialog.lviv.ua/wp-content/uploads/2016/02/RG2-.pdf>.
2. Сільські комітети: порядок створення та основні засади діяльності: нормативні та навчально-методичні матеріали на допомогу місцевому самоврядуванню / за ред. Ю. Губені, О. Савчука. – Луцьк, ІАДРП, 2004. – 134 с.
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97 – ВР // Відомості Верховної Ради. – № 24. – 1997.
4. Послуги е-врядування у бібліотеках Болгарії [Електронний ресурс] : блог Бібліотечний автобан. – Режим доступу : <http://bibliote4nyj-autoban.blogspot.com/2012/11/blogpost.html>.
5. Річний звіт про діяльність ГО «Фонд розвитку ініціативи громади» за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fundofdevelop.org.ua/wp-content/uploads/2016/01/Річний-звіт.pdf>.
6. Про Національну програму правової освіти населення : указ Президента України від 18 жовтня 2001 р. № 992/2001 [Електронний ресурс] : сайт Верховної Ради України: офіційний веб-портал. – К., 2001. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/992 /2001>.
7. Про Національну програму правової освіти населення : указ Президента України від 18 жовтня 2001 р. № 992/2001 [Електронний ресурс] : сайт Верховної Ради України: офіційний веб-портал. – К., 2001. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/992 /2001>.
8. Про добровільне об'єднання територіальних громад : закон України від 5.02.2015 р. №157-19 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 13. – Ст. 91.
9. ГО «Фонд розвитку ініціативи громади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fundofdevelop.org.ua/fasilitatsiya-v-selakh/>
10. Мережа Пунктів доступу громадян до офіційної інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pdp.org.ua/caps>.

